

w sprawie: przyjęcia gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2009 – 2012.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003r o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003r. nr 162, poz. 1568), po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków

- Rada Gminy Człuchów postanawia, co następuje:

§ 1

Przyjąć Gminny Program Opieki nad Zabytkami, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Człuchów.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Andrzej Bachan

Uzasadnienie.

Zobowiązanie Wójta do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zgodnie, z którym przedmiotowy program sporządza się na okres 4 lat, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wojewódzki Konserwator Zabytków pozytywnie zaopiniował program opracowany przez Wójta Gminy Człuchów. W związku z powyższym Wójt przedkłada gminny program opieki nad zabytkami Radzie Gminy do zatwierdzenia.

Załącznik nr 1 do uchwały Nr XXVIII/ 207 /09
Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2009r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY CZŁUCHÓW NA LATA 2009 - 2012

Człuchów 2009r.

I. WPROWADZENIE

Określenie niezbędnych działań dla poprawy funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego gminy to cel niniejszego programu opieki nad zabytkami gminy Człuchów. Realizacja zobowiązań ustawowych ciążyących na jednostce samorządu w zakresie ochrony zabytków winna opierać się na przemyślanych i zaplanowanych zadaniach.

Przeprowadzono, zatem analizę zasobów, określono cel oraz zakres działań, jakie należy podejmować, aby ten cel osiągnąć. Program został opracowany na cztery lata, będzie monitorowany i cyklicznie aktualizowany. Wskazane w dokumencie działania są zgodne z dokumentami wyższego szczebla.

II. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003r o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568) wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program gminny przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program powyższy ogłasza się w Dzienniku Urzędowym, z realizacji programu wójt sporządza, co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Z mocy ustawy program ma na celu:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związanych z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami,

III. POWIĄZANIA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

1. Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Pomorskiego.

Program dla województwa pomorskiego został przyjęty w dniu 26 lutego 2007r, uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 72/VI/07.

Celem strategicznym programu wojewódzkiego jest:

ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO POMORZA SŁUŻĄCE BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ ORAZ PROMOCJI TURYSTYCZNEJ WOJEWÓDZTWA

Cel winien być realizowany w ramach 3 priorytetów:

Priorytet 1:

ODNOWA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO MIAST I WSI

Priorytet 2:

OCHRONA KULTUROWEGO DZIEDZICTWA MORSKIEGO I RZECZNEGO

Priorytet 3:

BADANIE, DOKUMENTACJA I PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

2. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego została przyjęta w dniu 18 lipca 2005r uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 587/XXXV/05.

Strategia określa sposób realizacji głównych celów rozwoju, wśród nich zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń.

3. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Człuchów na lata 2005 - 2013.

Strategia Rozwoju gminy została przyjęta w dniu 15 czerwca 2005r., uchwałą nr XXVI/241/05

Misja gminy:

Miasto i Gmina Człuchów – ważne dla Pomorza miejsce dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez tworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestycji i aktywnego życia mieszkańców, wykorzystanie walorów turystycznych gminy oraz efektywne, nowoczesne i nieuciążliwe dla środowiska rolnictwo.

Cele strategiczne:

Poprawa stanu czystości środowiska naturalnego oraz układu komunikacyjnego.

Przyciąganie inwestorów, rozwój przedsiębiorczości i istniejących przedsiębiorstw, także w dziedzinie turystyki.

Zwiększenie dochodów gospodarstw rolnych, w tym rozwój agroturystyki.

Zwiększenie atrakcyjności zamieszkania.

Cele operacyjne:

Poprawa infrastruktury ochrony środowiska.

Rozwój układu komunikacyjnego.

Stworzenie atrakcyjnych warunków do inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości.
Podnoszenie atrakcyjności turystycznej gminy.
Zachęcenie rolników do zwiększenia dochodowości ich gospodarstw rolnych.
Stworzenie struktur marketingowych płodów i produktów rolnych.
Zapewnienie wysokiego poziomu edukacji.
Aktywna i zintegrowana społeczność lokalna.
Poprawa podstawowych warunków życia.
Zwiększenie bezpieczeństwa obywateli.

IV. ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY CZŁUCHÓW

ZABYTKI NIERUCHOME

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

- chałupa nr 16 z ok. 1800r., Brzeźno nr rejestru A-11,
- kościół filialny p. w. Narodzenia NMP, murowany, wieża XV w. nawa – XVIII w. wraz z otoczeniem, Głędowo nr rejestru A-98,
- kościół filialny p. w. Św. Andrzeja Apostoła, szachulcowy z 1788 r. wraz z otoczeniem, Kielpin, nr rejestru A-90,
- kościół filialny p. w. Wszystkich Świętych, szachulcowy z 1737 r. wraz z otoczeniem, Krępsk, nr rejestru A-101,
- kościół parafialny p. w. Św. Trójcy, szachulcowy z 1737 r. wraz z otoczeniem, Polnica, nr rejestru A-91,
- park przypałacowy w stylu krajobrazowym z poł. XIX w., Stołczno, nr rejestru A-1593.
- kościół filialny p.w. Św. Trójcy w Barkowie z początku XXw., nr rejestru A-1819
- Kościół parafialny p. w. Św. Krzyża, murowany z 1894 r. wieża drewniana z 1796 r., w Dębnicy – wieża i korpus, nr rejestru A- 1831.

2. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków.

W ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się 64 obiekty takie jak: budynki mieszkalne (40), kapliczki przydrożne (1), budynki szkół(2) , kościoły (5), zespoły folwarczne (8), dwór (1), kuźnia (1), młyn (1), parki(5) oraz 50 cmentarzy.

ZABYTKI RUCHOME

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

1) Wyposażenie Kościoła Parafialnego, Rzymskokatolickiego p. w. Trójcy Świętej w Polnicy, nr rejestru 73/B, data wpisu 10-03-1971r.

- malowidła na stropie,
- malowidło na stropie „Św. Stanisław Bp.”,
- ołtarz główny,
- chrzcielnica,
- ambona,
- pacyfikał,
- dzwon,
- kurek z chorągiewką,

2) Wyposażenie Kościoła Filialnego, Rzymskokatolickiego p. w. Św. Jakuba Apostoła w Krępsku, nr rejestru 142/B, data wpisu 15-03-1975r.

- ołtarz główny,
- obraz „Św. Mikołaj” z ołtarza głównego,
- antependium kurdybanowe ołtarza bocznego ptn.,
- ambona,
- chrzcielnica,
- belka tęczowa,
- rzeźba „Św. Jakub” z belki tęczowej,
- krucyfiks,
- ampulka,
- świeczniki,
- świeczniki,
- dzwon,
- empora organowa,
- rzeźba „Krucyfiks”,
- naczynie na oleje,
- dzbanuszek,
- kociołek na wodę,
- kociołek na wodę,
- świecznik,
- kamień przy furtce w murze kościelnym,

3) Wyposażenie Kościoła Filialnego, Rzymskokatolickiego p. w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Biskupnicy, nr rejestru 143/B, data wpisu 15-03-1975r.

- ołtarz główny „Ukrzyżowanie”
- obraz „Ukrzyżowanie” z ołtarza głównego,
- rzeźba „Krucyfiks”,
- rzeźba „Krucyfiks”,
- rzeźba „Krucyfiks”,
- kielich mszalny,
- dzwon,
- dzwon,
- dzwon,
- dzwon,
- ambona,
- świeczniki,
- naczynie na wodę,
- taca chrzcielna,
- empora,
- ławy,

4) Wyposażenie Kościoła Filialnego, Rzymskokatolickiego p. w. Św. Andrzeja w Kielpinie, nr rejestru B-378/1-5/S, data wpisu 25-03-2003r.

- ołtarz z obrazami: „Męczeństwo Św. Andrzeja”, „Św. Piotr”, „Św. Paweł”,
- ambona,
- konfesjonał,
- krucyfiks ołtarzowy,
- ławki,
- dzwon,

ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

- 1) Polnica st.1, AZP 27-32/57, cmentarzysko kultury pomorskiej, poz. rejestru A-a-68, decyzja KLIV670/9/72 z dnia 18.05.1972r.
- 2) Barkowo st.1, AZP 27-30/1, grodzisko wczesnośredniowieczne (IX – XIw.), poz. rejestru A-a-10, decyzja nr KLIV –Oa/51/66 z dnia 04.03.1966r.
- 3) Chrząstowo st.20, AZP 27-30/87, cmentarzysko kurhanowe wczesnośredniowieczne, poz. Rejestru A-a-114, decyzja nr KLII-5350/11/87 z dnia 02.06.1987r.
- 4) Chrząstowo st.11, AZP 26-30/12, cmentarzysko kurhanowe, poz. Rejestru A-a-120, decyzja nr PSOZ- VI-5350/2/96 z dnia 20.02.1996r.
- 5) Chrząstowo st.10, AZP 26-30/11, cmentarzysko kurhanowe, poz. Rejestru A-a-121, decyzja nr PSOZ-VI-5350/3/96 z dnia 21.02.1996r.

- 6) Chrzastowo st.12, AZP 26-30/13, cmentarzysko kurhanowe, poz. Rejestru la-a-122, decyzja nr PSOZ-VI-5350/4/96 z dnia 21.02.1996r.
- 7) Krępsk st.1, AZP 25-31/91, grodzisko wczesnośredniowieczne VIII- IXw., poz. Rejestru A – a-13, decyzja nr KLIV-Oa/54/66 z dnia 11.03.1966r.
- 8) Biskupnica st.2, AZP 26-30/2, grobowiec megalityczny, poz. Rejestru zabytków A-a-123, decyzja nr PSOZ-VI-5350/5/96 z dnia 21.02.1996r.
- 9) Biskupnica st.7, AZP 26-30/7, cmentarzysko kurhanowe, poz. Rejestru A-a-124, decyzja nr PSOZ-VI-5350/6/96 z dnia 21.02.1996r.
- 10) Sieroczyn st.2, AZP 26-31/2, grodzisko wczesnośredniowieczne VIII-IXw., poz. Rejestru A-a-116, decyzja nr KLII-5350/1/88 z dnia 11.07.1988r.

2. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków.

W ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się **680** obiektów archeologicznych , w tym **o własnej formie krajobrazowej** tj. stanowiska archeologiczne widoczne w krajobrazie – zlokalizowane nad jeziorem Krępsko oraz na zachód od wsi Chrzastowo.

ZABYTKI RUCHOME W ZBIORACH MUZEALNYCH

Do rejestru zabytków nie są wpisywane eksponaty wpisane do inwentarza muzeum. Muzeum Regionalne w Człuchowie z siedzibą al. Wojska Polskiego 3 (jedyna tego typu placówka na terenie powiatu) posiada w swoich zasobach nstp. muzealia:

1. Muzealia archeologiczne – 238 obiektów.
2. Muzealia etnograficzne – 253 obiekty.
3. Muzealia artystyczno – historyczne – 492 obiekty.
4. Starodruki – 13 egzemplarzy.
5. Mapy katastralne – 2473 egzemplarze.

V. CEL I KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL PROGRAMU:

ODNOWA ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY CZŁUCHÓW PODNOSZĄCYCH WALORY TURYSTYCZNE REGIONU.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Zabezpieczenie i trwale zachowanie najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego gminy.
2. Konserwacja i rewaloryzacja, zabytków nieruchomych i ruchomych.
3. Propagowanie informacji o obiektach dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie zasobów kulturowych i krajobrazowych w celu tworzenia produktów turystycznych.

W ramach realizacji wyżej wymienionych kierunków działań preferuje się następujące zadania:

- a) Renowacja i konserwacja kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Trójcy w Polnicy wraz z otoczeniem.
- b) Renowacja i konserwacja kościoła parafialnego pod wezwaniem Narodzenia NMP w Głędownie wraz z otoczeniem.
- c) Renowacja i konserwacja kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Andrzeja Apostoła w Kiełpinie wraz z otoczeniem.
- d) Renowacja i konserwacja kościoła parafialnego pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Krępsku wraz z otoczeniem.
- e) Renowacja zabytków ruchomych z terenu gminy.
- f) Rewaloryzacja parku w Stołcznie.
- g) Przeglądy obiektów dziedzictwa kulturowego – sporządzenie aktualizacji gminnej ewidencji zabytków na podstawie wojewódzkiej ewidencji zabytków i złożenie wniosków o skreślenie lub ujęcie w ewidencji do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- h) Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych na podstawie wojewódzkiej ewidencji.
- i) Opracowanie wykazu zawierającego: nr działek, właściciela - użytkownika gruntów na, których zlokalizowane są cmentarze będące w ewidencji zabytków.
- j) Opracowanie wykazu zawierającego: nr działek, właściciela – użytkownika gruntów na, których zlokalizowane są stanowiska archeologiczne ujęte w rejestrze zabytków i stanowiska o własnej formie krajobrazowej ujęte w ewidencji.
- k) Projekty promocyjne służące kreowaniu walorów kulturowych jako produktu turystycznego.

VI. WDRAŻANIE PROGRAMU

Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku jest zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego.

Poważnym ograniczeniem w wykonywaniu tego obowiązku są możliwości finansowe gminy, dlatego każde wsparcie jest istotne zarówno w postaci finansowania robót jak i merytoryczne ze strony służb konserwatorskich. Realizacja celu i określonych zadań będzie możliwa tylko przy współpracy samorządu z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę zabytków i innymi samorządami, gdy zostaną podjęte starania o pozyskanie środków zewnętrznych na finansowanie tych zadań. Rolą samorządu jest również inicjowanie przedsięwzięć społecznych. Program odniesie sukces tylko wtedy, gdy nastąpi ożywienie często zapomnianych obiektów kulturowych. Rozwój turystyki w regionie ma, bowiem odbywać się dzięki zachowaniu dziedzictwa kulturowego Pomorza.

Wdrażanie programu należeć będzie do organu wykonawczego gminy: Wójta Gminy Człuchów.

Warunki współpracy z właścicielami zabytków.

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami organ stanowiący gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru. Dofinansowanie takich prac jest zadaniem z zakresu administracji publicznej. Rada Gminy w Człuchowie podjęła uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (nr XXIII/215/05 z dnia 30.03.2005r).

VII. MONITORING PROGRAMU

Monitoring realizacji Programu Opieki nad Zabytkami gminy Człuchów prowadzić będzie organ wykonawczy gminy, który co dwa lata jest zobowiązany przedłożyć Radzie Gminy sprawozdanie z wykonania programu. Monitorowanie ma na celu wskazanie, czy podejmowane działania są zgodne z programem i służą wypełnieniu jego celu, okresowa ocena służy usprawnieniu przedsięwzięć zmierzających do jego osiągnięcia.

VIII. BIBLIOGRAFIA

1. Program opieki nad zabytkami województwa pomorskiego na lata 2007 – 2010.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człuchów (Fundacja Ecobaltic).
3. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków.
4. Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Człuchów na lata 2005 - 2013.

Przewodniczący Rady Gminy
Andrzej Bachan